

Taiteen perusopetuksen sanastotyö

27.8.2025

Päivi Kouki, Sanastokeskus ry

Sanastokeskus ry

- voittoa tavoittelematon yhdistys
 - perustettu vuonna 1974, alkuperäinen nimi Tekniikan Sanastokeskus ry
- 7 työntekijää (6 terminologia ja 1 IT-suunnittelija)
- tarjoaa terminologiseen käsiteanalyysiin perustuvia asiantuntijapalveluita
- toiminta: kaikille avoimia palveluja ja toimeksiantoihin perustuvia projekteja sekä julkiselle että yksityiselle sektorille
- tarkoitus
 - tuottaa käsiteanalyysiin perustuvia sanastoja ja ontologioita
- tavoitteita
 - viestinnän selkeyttäminen ja tiedonsiirron tukeminen organisaatioiden toiminnan tehostamiseksi
 - suomen kielen käyttöalan kaventumisen ehkäiseminen

Sanastokeskuksen projektitoiminta

- painopisteenä sanastojen, ontologioiden ja luokitusten kehittäminen julkisen hallinnon tarpeisiin
- työllä on hyvin usein kytkös kehitysprojekteihin ja yhteentoimivuuden lisäämiseen
 - tietoarkkitehtuuri
 - tietomallit
 - digipalvelut
 - tiedolla ohjaaminen
 - toiminnan kehittäminen ja muutosjohtaminen
 - säädösvalmistelu
- terminologinen sanasto luo perustan semanttiselle yhteentoimivuudelle
- yhteistyö erikoisalan asiantuntijoiden kanssa

Milloin terminologista sanastotyötä tarvitaan?

- kun on tarve kuvata joidenkin erikoisalan käsitteiden sisältö ja niiden suhteet toisiinsa
- kun on tarve yhdenmukaistaa eri toimijoiden ymmärrystä käsitteiden sisällöstä ja yhtenäistää termien käyttöä
- selkeät käsitekuvaukset ja tarkoituksenmukaisesti valitut termit
 - helpottavat ihmisten välistä viestintää
 - edistävät tiedonhallintaa
 - mm. tietojärjestelmien yhteentoimivuus

Sanastotyö voi tukea esimerkiksi

- säädösvalmistelua
 - Taiteen perusopetuksen sanasto (OKM); Kotoutumissanasto (TEM)
- digitaalisten palveluiden kehittämistä
 - Luvat ja valvonta -palvelun sanasto (TEM)
- tietomallityötä
 - Rakennetun ympäristön pääsanasto (YM)
- toimintamallin uudistamista
 - Valtionavustustoiminnan sanasto (VM)
- viranomaisten yhteistyötä
 - Jatkuvan oppimisen sanasto (OKM + TEM)
- **HUOM.! aina lopputuloksen ei tarvitse olla laaja sanastojulkaisu**
 - Informaatiovaikuttamisen käsitteitä (Huoltovarmuuskeskus)
- tietoa Sanastokeskuksen palveluista ja projekteista: sanastokeskus.fi

Taiteen perusopetuksen sanastotyö (1/2)

- lähtökohtana lainsäädännön uudistushankkeesta syntynyt tarve käsitteiden määrittelylle
- toteutettiin 5/2024–8/2025
 - 2024 osana OKM:n sanastotyötä
 - Opetus- ja koulutussanasto OKSA
 - työtä tehty vuodesta 2010 lähtien; 3. laitos julkaistu v. 2024
 - n. 840 käsitettä
 - 2025 sanastotyö jatkui erillisprojektina
 - työryhmään kuului OKM:n ja OPH:n asiantuntijoita sekä Sanastokeskuksen terminologi

Taiteen perusopetuksen sanastotyö (2/2)

- sanastotyöryhmä käsitteli
 - 19 erityisesti taiteen perusopetukseen liittyvää uutta käsitettä
 - 21 OKSA-sanastosta ennestään löytyvää käsitettä
 - osaan on ehdotettu lisäyksiä TPO-näkökulmasta
- TPO-käsitteille annettiin
 - suomenkieliset termisuositukset
 - suomenkieliset käsitekuvaukset (määritelmät + huomautukset)
 - ruotsinkieliset termivastineet
- lakityöryhmän työ vaikutti määriteltävien käsitteiden valintaan

TPO-sanastotyön tulosten julkaiseminen

- erillisjulkaisu: **Taiteen perusopetuksen sanasto** (8/2025)
 - **TPO-käsitteet koostettuna**
 - mukana myös joitakin OKSAsta lainattuja käsitteitä
 - julkaisupaikka Sanastot-työkalu (sanastot.suomi.fi/terminology/tpo)
 - **yhteensä 34 käsitettä**
 - kaikki käsitellyt OKSA-käsitteet eivät ole mukana julkaisussa
- TPO-käsitteet on tarkoitus julkaista tulevaisuudessa osana OKSAa
 - OKSAn 4. laitoksen julkaisu mahdollisesti 2027
 - käsitteet viedään jo aiemmin osaksi Eduuni-wikissä julkaistavaa ajantasaista OKSA-luonnosta

TPO-sanastotyössä käsitellyt uudet käsitteet

- taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestäjä
- taiteen perusopetuksen oppilaitos
- taiteen perusopetuksen oppilaitoksen ylläpitäjä
- taiteen perusopetuksen oppimäärä
- taiteen perusopetuksen yleinen oppimäärä
- yleisen oppimäärän yhteiset opinnot
- yleisen oppimäärän teemaopinnot
- taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä
- laajan oppimäärän perusopinnot
- laajan oppimäärän syventävät opinnot
- oppimäärän perusosa
- taiteen perusopetuksen opintokokonaisuus
- opintojen laajuusyksikkö
- opintopiste
- opetussuunnitelma
- taidekasvatus
- kulttuurikasvatussuunnitelma
- monitaiteisuus taiteen perusopetuksessa
- taiteidenvälisyys taiteen perusopetuksessa
- (lisäksi taiteen perusopetus määriteltiin uudelleen)

Esimerkki termitietueesta

taiteen perusopetus

sv grundläggande konstundervisning

säädösperustainen, tutkintoon johtamaton *koulutus*, jossa tarjotaan tavoitteellisesti etenevää, oppilaan taitotason huomioivaa eri taiteenalojen *opetusta*

Taiteen perusopetus tukee oppilaan kasvua varhaisiästä lähtien, elinikäistä oppimista ja taidesuhteen ja taitojen muodostumista sekä edistää mahdollisuuksia hakeutua eri taiteenalojen jatko-opintoihin.

Taiteen perusopetus toteuttaa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin perustuvaa *taidekasvatusta* eri taiteenaloilla.